

HET BLINDE ECHTPAAR JAN EN TINAH VISSER HOUDT BIJEN

‘Wij zijn niet bang voor uitdagingen’

Bijen houden als je blind bent? Jan (72) en Tinah Visser (68) draaien daar hun hand niet voor om. Ze zijn al vijf jaar imker en hebben in hun achtertuin vijf bijenkasten staan. Hun hele leven al gaan ze geen uitdaging uit de weg.

In het huis van Jan en Tinah weerklinkt 's nachts een gemoedelijk bijengezoem. Aandachtig wluisteren de twee naar wat zich in de vijf bijenkasten in hun achtertuin voltrekt. Jan installeerde daar microfoontjes, waardoor de geluiden versterkt via luidsprekers binnenkomen. “Zo kunnen we de bewegingen van de bijen volgen”, legt Tinah uit. Jan laat een geluidsfragment horen dat doet denken aan toeterend verkeer in een zuidelijke miljoenenstad. “Bizar geluid, hè. Dat tuten en kwaken begint als de eerste koningin uit haar cel is gekropen. Als een jonge koningin tuut, duwt ze zichzelf tegen de raat. Koninginnen die nog in hun cel zitten, reageren daarop door te kwaken.” Ook indrukwekkend is het zinderende geluid van de zwerm die loskomt. “Het wordt steeds hoger en luider. De audioniveau-indicator stijgt, wat aangeeft dat het geluid twee keer zo hard is als normaal. Dan weten we zeker dat het een zwerm is. Een andere imker helpt ons dan om de zwerm te vangen.”

‘WE STELEN GEEN HONING VAN DE BIJEN’

Jan en Tinah werden de afgelopen vijf jaar bedreven imkers. “We doen dit met respect voor het bijenvolk en de natuur. Zo laten we de bijen zelf hun raat bouwen en nemen we geen honing af. Die gebruiken we voor hun eigen wintervoorraad. We willen het volk zo min mogelijk storen.” Tinah raakte in 2014 gefascineerd door imkeren en volgde een online cursus. “De nadruk lag op de relatie tussen mens en bij en imkeren zonder honing te stelen van de bijen. Die methode sprak mij erg aan. Ik had Jan

‘We richten ons juist op wat je wél kan’

nodig voor de praktische kant, dus vroeg hem mee te doen.” Samen namen Jan en Tinah deel aan een uitgebreide imkercursus op Malta. Daar leerden ze van alles over imkeren, over wat er in de korf gebeurt, welke rollen bijen hebben en wat voor werk ze doen.

‘WE MAKEN ALLES MEE MET ONZE ZINTUIGEN’

Thuis, in hun woonplaats Velsen, zochten zij een mentor die kon helpen met het bijen houden. “We doen alles met onze zintuigen en letten goed op verschillende signalen. Het stuifmeel en de was op de bodemplaat vertellen ons bijvoorbeeld dat de bijen hun werk goed doen. Dat controleren we door te voelen en te proeven. We weten dat bijen luider gaan zoemen als ze prikkelbaar worden. En aan de geur van het bijenbrood (door de bijen verzameld en bewerkt stuifmeel dat dient als voedsel voor hun

Tinah en Jan langs de 'leidraad' in hun tuin.

larven, dat geurt naar brood, red.) kunnen we ruiken of een bijenvolk gezond is. We kunnen ze alleen niet zien vliegen met het stuifmeel, maar verder maken we alles mee met onze andere zintuigen.” In de tuin maakte Jan een leidraad, zodat zij de weg naar de bijenkasten feilloos kunnen vinden.

IN MOGELIJKHEDEN DENKEN

Jan en Tinah lieten zich nooit weerhouden door hun visuele beperking en ondernamen de afgelopen decennia avontuurlijke activiteiten zoals langlaufen, zweefvliegen, duikles en parachutespringen. Drie keer namen zij deel aan de Paralympische Spelen, op de onderdelen langlaufen en biatlon. “Nee, wij zijn niet bang voor uitdagingen”, verklaart Jan. ‘In mogelijkheden denken’ deden zij al lang voordat gewiekste levensgoeroes daarmee op de proppen kwamen.

Tekst: MARLOES DE MOOR

Foto's: BIJENHOUDEN/RICHARD DE MOOR, ANP, SHUTTERSTOCK

‘ALLE MEISJES WAREN VERLIEFD OP HEM’

Tinah is al sinds haar derde jaar blind. Noodgedwongen moest zij als kleuter naar het blindeninstituut in Bussum, ver weg van haar ouders in Noordoost-Groningen. Jan verloor op twaalfjarige leeftijd zijn zicht, toen hij in de duinen met oude munitie uit de Tweede Wereldoorlog speelde. Het ontstekingsmechanisme van de granaat ontplofte in zijn hand en de splinters kwamen in zijn oog terecht. Als nieuweling kwam hij bij Tinah in de klas. “Jan was anders dan de rest. Waar dat aan lag, weet ik niet precies. Ik voelde het. Veel meisjes ervoeren hetzelfde en waren verliefd op hem. Maar Jan had geen interesse in ons en was met andere dingen bezig. Ik ben hem nooit vergeten. Tien jaar later - ik was inmiddels 23 - belde ik hem op om eens af te spreken. Sindsdien zijn we samengebleven. Uiteindelijk heb ik dus gewonnen van al die meiden in de klas”, lacht Tinah.

KIJKEN IN HET DONKER

Inmiddels wonen ze al geruime tijd samen in een volledig verbouwde pastorie naast een kerkje in Velsen-Noord. In die leegstaande kerk begonnen zij in 1999 Centrum Wakan, met het project ‘In het Donker Gezien’. Daar kunnen bezoekers een straat en een nagebouwde winkel en discotheek in het donker bezoeken. Zo ervaren zij hoe het is om niets te kunnen zien. “We willen mensen hier bewust maken van hun niet-visuele zintuigen. Als bezoekers tegen me zeggen dat ze nu ervaren wat blinden meemaken, antwoord ik dat dat niet zo is. Ik zou behoorlijk hulpeloos zijn als ik me net zoals hen zou voelen in het donker! Gelukkig kan ik in het donker beter uit de voeten met al mijn andere zintuigen. Een gunstig neveneffect is dat het voor sommige gidsen bij het project, zeker als ze net uit de revalidatie komen, positief kan werken met betrekking tot hun acceptatieproces. We richten ons namelijk juist op wat je wél kan”, vertelt Tinah.

‘ONZE BIJDRAGE AAN DE NATUUR’

Vanwege de coronamaatregelen is Centrum Wakan voorlopig gesloten helaas. Jan en Tinah richten zich nu vooral op het imkeren. Deze week zaaien ze bloemzaad in de tuin. “Bloemen zijn natuurlijk heel prettig voor onze bijen. We hebben ook twee lindenbomen in de tuin waar ze veel aan hebben. Met deze hobby doen we iets voor de natuur. Bijen zijn heel belangrijk in onze voedselketen. We vinden het mooi daaraan bij te dragen.” ■

BIJENSTAND

De Nederlandse lijst met bijen en hommels telt 380 soorten. Bij 75 soorten is een sterke daling te zien. Het gaat om een afname van 50 tot 75 procent. 46 soorten zijn zelfs geheel verdwenen. Bij 112 soorten is sprake van een gunstige trend: de aantallen zijn toegenomen tussen 2003 en 2018. Zij hebben vaker een groot verspreidingsgebied binnen Nederland en vliegen op veel voorkomende bloemen.